

Collegeprogramma 2022-2026

Midterm review

Vandaag bouwen aan morgen

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Inleiding	3
Bestuur en ondersteuning	4
Veiligheid	9
Verkeer en vervoer	10
Economie	12
Onderwijs	14
Sport, cultuur en recreatie	16
Sociaal Domein	19
Duurzaamheid en milieu	23
Ruimte en wonen	27
Financiën	32

Voorwoord

Voor u ligt de Midterm Review, de tussenstand van de uitvoering van het collegeprogramma 2022-2026. We kijken naar wat we al hebben bereikt en waar we nog aan moeten werken om onze doelen te halen. Ook laten we zien welke ambities we niet meer gaan halen en waarom.

Sinds 2022 hebben we hard gewerkt om Harderwijk en Hierden nog mooier en beter te maken. We hebben veel gedaan. Zo zijn we gestart met de spreekuren met de wijkwethouders en heeft de burgemeester lunchafspraken met inwoners gehad. We hebben in 2023 een feest gemaakt van het Hanzejaar, met onder andere 24-uur Hanze. We hebben ingezet op het vergroenen en verduurzamen van Harderwijk en Hierden. Dit werd toegankelijk voor alle inwoners, bijvoorbeeld door de inzet van energietoeslag en hulp om de energiekosten te verlagen. We hebben een nieuw zwembad en sporthal Sytel III opgeleverd, hierdoor hebben we in de sporthal meer binnensportcapaciteit. En we bleven bouwen, zo zijn er in het Waterfront 388 woningen opgeleverd.

We weten ook dat er nog uitdagingen zijn. Onder andere de aanhoudende oorlog in Oekraïne, stijgende materiaal- en loonkosten, krapte op de arbeidsmarkt en netcongestie zorgen ervoor dat het een lastige periode is om alle doelen te realiseren. We zitten in een tijd van bezuinigingen. Daarom moeten we goed nadenken over hoe we ons geld uitgeven, en dus keuzes maken. We willen blijven investeren in de toekomst van Harderwijk en Hierden, maar dat moet wel op een verantwoorde manier gebeuren. Zo kunnen we de financiële gezondheid van onze gemeente behouden.

We hebben ook als college - en dus als gemeente - een verandering doorgemaakt. We hebben een nieuwe (waarnemend) burgemeester en een nieuwe gemeentesecretaris. We moeten flexibel blijven om op veranderingen te kunnen reageren, want ook in de toekomst zullen er veranderingen zijn.

Met deze evaluatie kijken we terug, maar ook vooruit naar de komende jaren, waarin we met energie en vastberadenheid verder gaan om onze doelen te bereiken. We blijven inzetten op een toekomstbestendige gemeente, waar iedereen prettig kan wonen, werken en leven, en waar duurzaamheid, veiligheid en samenredzaamheid hand in hand gaan. Dit alles doen we niet alleen en hebben we niet alleen gedaan, maar juist samen. Samen met onze inwoners, maatschappelijke organisaties, stichtingen, sportverenigingen en ondernemers. Maar ook met de raad en onze ambtelijke organisatie. Wij bedanken iedereen voor deze inzet en we blijven bouwen aan de toekomst van Harderwijk en Hierden.

College van B&W,

Jeroen Joon
Edwin Enklaar
Marcel Companjen
Wilco Mazier
Martijn Pijnenburg
Maarten Reckman

Inleiding

Op maandag 30 mei 2022 presenteerde het Bouwteam bestaande uit Harderwijk Anders, ChristenUnie, CDA en D66 de Afspraken 2022-2026; “Samen bouwen aan de toekomst”. Het collegeprogramma is een verdiepingsslag van de Afspraken 2022-2026 met de titel “Vandaag bouwen aan morgen”. In deze tussentijdse evaluatie, de midterm review, kijken we naar de voortgang van dit collegeprogramma. In dit hoofdstuk lichten wij onze aanpak en de structuur toe.

We zijn gestart met het beantwoorden van drie vragen:

1. Wat hebben we de afgelopen twee jaar gedaan?
2. Wat zijn de speerpunten in de komende twee jaar?
3. Welke ambities gaan we niet (meer) halen?

We doen veel, te veel om in deze tussentijdse evaluatie te benoemen. Daarom hebben we het in deze evaluatie niet over alles wat we doen, maar hebben we het belangrijkste uitgelicht. Hierdoor heeft niet elke paragraaf dezelfde opbouw. Veel van wat we doen komt namelijk al terug in de Tussentijdse rapportage en de jaarrekening. Daarom gaan we nu in op de hoogtepunten van de afgelopen twee jaar en de belangrijkste speerpunten voor de komende twee jaar. Als er ambities zijn die we niet meer gaan halen, dan worden deze natuurlijk wel allemaal benoemd.

De midterm review is op dezelfde manier opgebouwd als het collegeprogramma 2022-2026, gelijk aan de programma-indeling van de meerjarenbegroting: Bestuur en ondersteuning, Veiligheid, Verkeer en vervoer, Economie, Onderwijs, Sport, cultuur en recreatie, Sociaal Domein, Duurzaamheid en milieu en Ruimte en wonen. Tot slot hebben we een hoofdstuk financiën toegevoegd.

De resultaten van deze evaluatie geven ons inzicht in waar we staan en waar we aanpassingen moeten doen. Zo zorgen we ervoor dat we op de goede weg blijven om onze doelen voor 2026 te bereiken.

Bestuur en ondersteuning

Meer vertrouwen in de gemeente Harderwijk

Doel: Inwoners voelen zich betrokken bij de stad en hebben vertrouwen in het collegebestuur

Het college wil graag benaderbaar en toegankelijk zijn voor elke Harderwijker en Hierdenaar. Dit willen we omdat we de zorgen, ideeën en opmerkingen van inwoners serieus nemen. Maar ook omdat zo de verbinding tussen college en samenleving vergroot wordt.

Lunchgesprekken met inwoners gehouden

Om de verbinding tussen inwoners en college te vergroten is de burgemeester gestart met lunchgesprekken. Wel op een laagdrempelige manier, bij inwoners thuis. Door een oproep in de lokale media om mee te mogen lunchen is het doel van verbinding en laagdrempeligheid gehaald: in negen maanden tijd heeft de burgemeester op 28 adressen een lunchgesprek gehad.

Speerpunt voor de komende twee jaar

Meer onderling contact stimuleren

De komende twee jaar willen we nog meer contact met - en tussen - inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties stimuleren. Hierbij zetten we de spreekuren met de wijkwethouders, de contactmomenten met het bedrijfsleven en overleggen met maatschappelijke organisaties voort. De burgemeester gaat door met zijn lunchgesprekken.

Welke ambitie gaan we niet (meer) halen?

Wekelijks spreekuur in het Huis van de Stad

In het collegeprogramma hebben we afgesproken dat er een wekelijks inloopsprekuur in het Huis van de Stad plaatsvindt. De burgemeester heeft lunchgesprekken bij inwoners thuis, de wethouders houden eens per kwartaal een spreekuur in de wijken, en de wijkmanagers werken samen met inwoners aan plannen om onder andere de leefbaarheid in wijken te verhogen. Op deze manier zijn wij al benaderbaar voor de inwoners en is er voldoende gelegenheid om ideeën aan te dragen. Dit lijkt voldoende bij de behoefte aan te sluiten.

Beter samenwerken

Samenwerken doen we met verschillende partners, bijvoorbeeld met inwoners, met gemeenten binnen en buiten de regio en in het gemeentehuis zelf. Zo hebben we een vaste plek in het dagelijks bestuur van de Veiligheidsregio, we zitten in het bestuur van VNG Gelderland, het dagelijks bestuur van de GGD NOG en we vertegenwoordigen Harderwijk in verschillende landelijke commissies. Hieronder gaan we verder in op onze samenwerkingen. Dit bestaat uit drie onderdelen: samenwerken met inwoners, samenwerken in de (EHZ-)regio en samenwerken in het gemeentehuis.

Samenwerken met inwoners

Doel: Samenwerking met inwoners versterken

Om goed samen te werken met inwoners, is het van belang om zichtbaar en aanspreekbaar te zijn.

Wijkspreekuren zijn gestart

In 2024 zijn de wijkspreekuren goed van start gegaan, met als doel toegankelijk te zijn voor inwoners en als bestuurders meer voeling met de wijk te krijgen. De wijkspreekuren worden georganiseerd in samenwerking met wijkmanagers en de locaties zijn zorgvuldig gekozen. In het najaar van 2024 volgt een evaluatie om de aanpak verder te verbeteren. Zo sturen we actief bij om zo goed mogelijk in te spelen op de ideeën, maar ook de eventuele zorgen van inwoners.

Samenwerken in de (EHZ-)regio

Doel: De (EHZ-)regio sterker, robuuster en completer te maken

We werken samen met de gemeenten Ermelo en Zeewolde om betere resultaten voor inwoners te bereiken. We hebben in de afgelopen periode veel aandacht gegeven aan het versterken van de samenwerking. Dit is op beleidsmatig en ambtelijk niveau. Hiervoor hebben we bijvoorbeeld meerdere gezamenlijke college- en raadsbijeenkomsten georganiseerd. We zijn bezig met een verkenning op welke beleidsterreinen we nog intensiever kunnen samenwerken. We verwachten volgend jaar met een voorstel hierover naar de raad te komen.

Regioarrangement en gebiedsopgaven opgesteld

Naast de EHZ-samenwerking, werken we met de gemeenten Ermelo, Putten en Zeewolde (EHPZ), de provincies Gelderland en Flevoland en de waterschappen Vallei en Veluwe en Zuiderzeeland aan het Regioarrangement EHPZ. Hierin staan de gezamenlijke ambities, doelen en opgaven voor onze ruimte buiten en de omgeving waar we wonen en leven. Het regioarrangement is een dynamische agenda voor regionale (gebieds)opgaven. En is de basis voor een langjarige regionale samenwerking (20-30 jaar).

Door de overlap van de inhoud zijn de opgaven vanuit de gebiedsagenda EHZ geïntegreerd in het regioarrangement. De betrokken besturen hebben met het regioarrangement ingestemd en de gebiedsopgaven zijn vastgesteld. Voor de mogelijke financiering van projecten uit het regioarrangement 'lift' de regio EHPZ 'mee' met de Regio Deal Veluwe. Hierbij hebben we twee projecten aangedragen, namelijk de keerlusvoorziening Harderwijk en een herijking van het onderzoek naar een oeververbinding tussen Ermelo en Zeewolde. Tegen het einde van dit jaar weten we of we een financiële bijdrage ontvangen.

Speerpunten voor de komende twee jaar

Versterken van regio EHPZ

Vanuit het regioarrangement staan hiervoor op de planning: het beschrijven van het profiel Regio EHPZ, het instellen van de 'Raadtafel Netwerksamenwerking Regio EHPZ', het opstellen van een Strategisch Ruimtelijke Visie en het uitwerken van verschillende gebiedsopgaven.

Samenwerken in het gemeentehuis

Doel: Meer waardering van inwoners voor onze medewerkers

Medewerkers zijn er voor de inwoners. We vinden het belangrijk dat de beslissingen die worden voorbereid kwalitatief goed zijn. En dat er integraal naar vraagstukken wordt gekeken.

Speerpunt voor de komende twee jaar

Blijven werken aan kwaliteit van besluitvorming

We zorgen ervoor dat we de kwaliteit van onze voorstellen verbeteren. Hiervoor maken we een jaarplanning, zodat we beter in beeld hebben wanneer welk voorstel met het college en met de raad besproken moet worden. Hierbij zorgen we dat juridisch adviseurs, financieel adviseurs, de concerncontroller, communicatieadviseurs en bestuursadviseurs aan de voorkant nog meer betrokken worden. Op deze manier kijken we nog integraler naar de voorstellen, zodat we de raad en de inwoners nog beter kunnen informeren.

Integriteit verbeteren

Doel: een rechtvaardig college

In het collegeprogramma hebben we afgesproken dat we op bestuurlijk en ambtelijk niveau het thema integriteit regelmatig bespreken. Het is belangrijk dat de inwoners van Harderwijk en Hierden erop moeten kunnen vertrouwen dat het college, de raad en de ambtenaren naar eer en geweten handelen en in het belang van iedereen besluiten nemen, uitvoeren en toezicht houden.

Integriteitsregels raad aangescherpt

De voorzitter van de raad heeft, samen met de raad, de integriteitsregels aangescherpt. Zo is in 2023 het Harderwijks normenkader voor bestuurlijke integriteit vastgesteld. De Harderwijkse normen gelden voor raadsleden en gelden bovenop datgene dat de wet voorschrijft. Op basis hiervan zullen we ook de integriteitsregeling voor de collegeleden aanpassen. Ook werken we, samen met de raad, aan een agressieprotocol.

Goede contacten met de pers

Een goede verstandhouding en regelmatig contact met de pers is belangrijk. We hebben als pilot weer een wekelijks persuur ingevoerd. Enerzijds om de relatie tussen journalisten, college en de afdeling communicatie te versterken en anderzijds om relevante collegebesluiten uitgebreider te kunnen toelichten. Na een positieve evaluatie aan beide zijden is besloten deze werkwijze voort te zetten.

Daarnaast brengen we regelmatig onderwerpen proactief onder de aandacht van de media, bijvoorbeeld door het aanbieden van een interview met een wethouder. En we zorgen dat persvragen altijd binnen 48 uur beantwoord worden. Daar waar iets onverhoopt meer tijd vraagt, communiceren we daar binnen die termijn helder en met uitleg over naar de journalist.

Samenwerking binnen het college bevordert

We zijn trots op de samenwerking binnen dit college. We treden samen, als één college, naar buiten. Portefeuilles overlappen elkaar en daarin trekken we met elkaar op. Bijvoorbeeld bij onderwerpen als Zorg & Wonen en Zorg & Veiligheid. Maar ook op het gebied van gezondheid, duurzaamheid en energiearmoede. We zijn scherp op de inhoud. Zo komen we tot gedragen besluiten.

Welke ambitie gaan we niet (meer) halen?

[Fonds voor lokale of regionale journalistiek](#)

We wilden de nut en noodzaak van een fonds voor lokale of regionale journalistiek onderzoeken. We hebben hierover met de pers gesproken. Ook zij hebben aangegeven de noodzaak voor een dergelijk fonds niet te zien. Daarnaast zijn wij als gemeente Harderwijk niet groot genoeg om zo'n fonds in te richten. Daarom lukt het ons niet om deze ambitie te halen.

Meedoen stimuleren

[Doel: Iedereen is zichzelf en doet mee](#)

We willen dat iedereen veilig en in vrijheid zichzelf kan zijn en meedoet. We zetten in op het bouwen van een inclusieve stad en dorp, waarbij we aansluiten bij de behoeften van inwoners mét en zonder migratieachtergrond.

Meer aandacht voor een kleurrijk(er) en toegankelijk Harderwijk

We zijn aangesloten bij Krachtig Kleurrijk Harderwijk, een platform waarbij samenwerkingspartners vanuit het sociale domein er voor proberen te zorgen dat zorg, wonen en welzijn voor iedereen in Harderwijk en Hierden toegankelijker wordt. Vanaf 2022 hebben we een projectleider aangetrokken om de verbinding tussen de betrokken partijen te versterken. De betrokken organisaties delen kennis en informatie met elkaar. En zetten zich binnen hun organisatie in om de toegankelijkheid van hun diensten te vergroten. In 2024 en 2025 werken we toe naar het inbedden van de doelen in beleid en uitvoering.

Daarnaast stimuleren en faciliteren we initiatieven ten behoeve van inclusie en culturele diversiteit, zoals Ketikoti en het festival Kleurrijk Harderwijk. In 2023 heeft de herdenking en viering van Ketikoti voor het eerst plaatsgevonden in Harderwijk, georganiseerd door Stichting Comité 30 juni/1 juli.

Dienstverlening verbeteren

Doel: de inwoner geeft ons een 7,0 voor onze dienstverlening

We willen de ervaringen van inwoners met de gemeente Harderwijk verbeteren en daarmee de beleefde kwaliteit van dienstverlening.

Speerpunt voor de komende twee jaar

We verhogen onze dienstverlening

We optimaliseren de huidige processen, werkwijze en communicatie onder andere door onderzoek, samenwerking en digitalisering. Er zijn veel facetten waar rekening mee gehouden wordt, zoals nieuwe (digitale) mogelijkheden, wetgeving en de (veranderende) verwachtingen en behoeften van inwoners. Vanuit het principe 'online waar kan, persoonlijk waar nodig'.

Voorbeelden van projecten zijn het herschrijven van brieven met behulp van inwoners, het meten van de klanttevredenheid op de website (en gebruiken voor optimaliseren van dit kanaal) en het digitaliseren van de parkeervergunningen. De komende tijd staat de doorontwikkeling van het KCC op het programma, waar het meeste klantcontact plaatsvindt.

Wanneer het van toegevoegde waarde is, werken we samen met Ermelo, Zeewolde en Meerinzicht onder het 'programma dienstverlening'. Het bundelen van krachten en kennis levert ons snelheid, schaalgrootte en harmonisatie op. Wat ons nu helpt bij het realiseren van de verbeteringen en straks met het voortzetten van (door)ontwikkeling. Dit leidt tot betere dienstverlening en dit doen we zonder onze lokale kleur te verliezen. Een concreet voorbeeld hiervan is het gezamenlijke trainingsprogramma van de medewerkers telefonie en het gebruik (de aanschaf) van de gezamenlijke kennisbank. Dit maakt het mogelijk inwoners sneller te helpen en vragen in minder contactmomenten te beantwoorden.

Veiligheid

Minder criminaliteit

Doel: minder (drugs)criminaliteit en minder huiselijk geweld

We zetten ons in op het verhogen van de veiligheidsbeleving in de wijken, het aanpakken van criminaliteit en het verminderen van overlast en onveiligheid.

Speerpunt voor de komende twee jaar

Verhogen van veiligheidsbeleving, zowel sociaal als fysiek

We gaan door met de uitvoering van het integraal veiligheidsplan. Vanuit de geprioriteerde thema's betekent dit bijvoorbeeld het aanpakken van drugscriminaliteit, huiselijk geweld en overlast. De samenwerking op gebied van zorg en veiligheid houden we vast en versterken we. Prioritair zetten we in op een integrale aanpak op gebied van ondermijning, mensenhandel, zorgfraude en digitale veiligheid. Hierbij verkennen en benutten we mogelijkheden om onze informatievoorziening en -verwerking te optimaliseren.

Minder overlast

Doel: We verhogen de veiligheidsbeleving in de wijken

We vinden het belangrijk om de veiligheidsgevoelens van inwoners te versterken en om overlast en criminaliteit te verminderen.

Straatcoaches ingezet bij overlast

In diverse wijken zijn er meldingen over overlast geweest. De overlast wordt veroorzaakt door bijvoorbeeld mensen met verward gedrag of jongeren. Naar aanleiding van overlastmeldingen in 2023 hebben we vanuit de ketenaanpak scherper gekeken naar de overlastgevers. Wij hebben samen met BOA's en onze partners - zoals politie en jongerenwerk - structureel overleg over de aanpak van overlast. Zo zijn we op verschillende locaties, bijvoorbeeld parken en parkeerplekken, regelmatig zichtbaar.

Ook zijn er straatcoaches ingezet met een persoonsgerichte aanpak, waarbij wordt geïnvesteerd in zowel volwassenen als jeugd. De aanpak wordt ingezet voor personen die overlast veroorzaken en/of crimineel gedrag vertonen en waarbij, naar de mening van het college, op dit moment nog onvoldoende samen wordt gewerkt tussen de zorg-, huisvestings- en veiligheidspartners.

Verkeer en vervoer

Betere verkeersveiligheid

Doel: In 2026 zijn er 20% minder verkeersongevallen met letsel in Harderwijk

Om te voorkomen dat het Harderwijkse wegennet dichtslibt, is er een brede aanpak nodig. Zo willen we er bijvoorbeeld voor zorgen dat meer mensen de fiets - en minder de auto - gebruiken. Om het fietsen comfortabeler te maken hebben we op fietspaden obstakels, zoals paaltjes, verwijderd. De komende jaren zullen we de fietspaden verbeteren en verbreden. Ook zetten we in op een autoluwe binnenstad en proberen we mensen op een andere manier de binnenstad te laten bezoeken.

Speerpunt voor de komende twee jaar

Aanpak van actielocaties

Landelijk neemt het aantal ongevallen toe. Helaas gaat deze trend ook Harderwijk niet voorbij. Daarom blijven we ons inzetten voor het verbeteren van verkeersveiligheid. We hebben een uitvoeringsprogramma 2021-2025 op het verkeersveiligheidsplan geschreven. Een groot aantal projecten - actielocaties - uit het uitvoeringsprogramma zijn al uitgevoerd. De laatste resterende actielocaties zijn veelal grote kruispunten en rotondes, waar uitvoerige maatregelen nodig zijn. Aanpak van verschillende locaties blijkt ook nodig volgens het onderzoek naar de hoofdwegenstructuur, dat we in 2024 uitgevoerd hebben.

Zo moet de N302 worden aangepast. Een nieuwe asfaltlaag en een veiligere weginrichting van de Leuvenumseweg zijn voorbeelden van deze aanpassingen. We werken ook aan een verbetering van de verkeersveiligheid rondom het industrieterrein Lorentz. Hiervoor hebben we gelobbyd bij de provincie. Harderwijk en de provincie zetten extra geld in om de aanpassingen te realiseren.

Duurzamere mobiliteit

Doel: In 2026 gebruikt 15% van de inwoners een duurzamer vervoersalternatief

In ons doen en denken handelen we voortaan vanuit twee hoofdprincipes: STOMP-principe en Duurzaam Veilig-principe. Bij het STOMP-principe staat de auto niet langer centraal bij de inrichting van de ruimte, maar gaan we eerst uit van de voetganger (Stappen) en vervolgens de fietser (Trappen), OV en MaaS (Mobility as a Service). Als laatste wordt de privé-auto meegenomen in de inrichting. Het Duurzaam Veilig-principe draait om het voorkomen van ongelukken.

Dit zien we terug in onze visies en beleid, zoals in de Omgevingsvisie en de concept-parkeervisie. Ook op straat wordt dit steeds zichtbaarder. Richten we bijvoorbeeld ergens een nieuwe straat in? Dan kijken we eerst naar voldoende ruimte voor voetgangers en fietsers. Daardoor kan het zijn dat er een parkeervak minder komt. Of iets verder weg ligt.

Speerpunt voor de komende twee jaar

Visie op duurzame mobiliteit

We werken aan de uitwerking van de Omgevingsvisie - onderdeel Duurzame Mobiliteit. Dit gaat in eerste instantie vooral over het opladen van elektrische voertuigen. Deze visie-uitwerking is eind 2024 klaar. Verder kijken we waar HUB's kunnen komen en hoe deze eruit komen te zien. Na vaststelling gaan we aan de slag met de uitvoering.

Betere bereikbaarheid

Doel: In 2026 is Harderwijk en zijn de wijken en industrieterreinen makkelijker bereikbaar

Samen met Noord-Veluwe Bereikbaar, een samenwerking met gemeenten Elburg, Ermelo, Hattem, Nijkerk, Nunspeet en Oldebroek, hebben we de afgelopen tijd gewerkt aan een beter bereikbare regio. We zetten bijvoorbeeld volop in op een snelle terugkeer van de spitssprinters tussen Harderwijk, Nijkerk en Amersfoort. Het behoud van de overwegveiligheid is hier volgens ProRail echter een uitdaging.

Speerpunten voor de komende twee jaar

Aansluiting A28 verbeteren

Rijkswaterstaat werkt aan plannen om de verkeersafwikkeling op de A28 te verbeteren. In 2026 wordt de aansluiting Harderwijk-Zuid (afrit 11) verbeterd en worden diverse toeritten tussen Ermelo en Elspeet verlengd. Daarnaast wordt toeritdosering en dynamisch verkeersmanagement toegepast.

Inzet op betere bereikbaarheid per spoor

Voor een betere bereikbaarheid per spoor hebben we als Noord-Veluwe Bereikbaar, inmiddels een brede samenwerking met provincies Utrecht en Gelderland, regio's Amersfoort en Utrecht, NS, ProRail en Ministerie van I&W. Een pré-verkenning naar de keervoorziening is in 2024 uitgevoerd. Dat moet na het bestuurlijk overleg over het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) een vervolg krijgen in een MIRT-verkenning.

Slimmer parkeren

Doel: In 2026 parkeren we auto's zoveel mogelijk aan de rand van de binnenstad

Onze nieuwe parkeervisie, de Omgevingsvisie - Programma Bouw & Infrastructuur - onderdeel Parkeren, is bijna klaar. Komend najaar wordt deze ter inzage gelegd en daarna vastgesteld.

Speerpunt voor de komende twee jaar

Uitvoering van de parkeervisie

Wanneer de parkeervisie is vastgesteld, werken we het onderliggende beleid verder uit. Denk hierbij bijvoorbeeld aan geactualiseerd beleid voor parkeernormen en deelmobiliteit. Ook geven we uitvoering aan diverse aspecten uit de visie, zoals parkeren aan de rand van de binnenstad. Dit is een mooi voorbeeld van hoe we omgaan met het STOMP-principe. De binnenstad wordt het domein van fietsers en voetgangers, we zorgen voor goed OV en auto's parkeren iets verderop.

Economie

Levendige en aantrekkelijke winkelcentra

Doel: De binnenstad en de wijkcentra zijn toekomstbestendig ingericht

Wij willen dat Harderwijk een sterke binnenstad heeft die klaar is voor de toekomst. De binnenstad van Harderwijk heeft nu al veel te bieden aan inwoners en toeristen, en dit moet in de toekomst ook zo blijven. We werken aan een detailhandelsvisie. Hierin worden de kaders geschetst voor de toekomstige ontwikkeling van de detailhandel in heel Harderwijk en Hierden.

Integrale binnenstadvisie opgesteld

Om de binnenstad en de wijkcentra toekomstbestendig in te richten is er een integrale binnenstadvisie Harderwijk 2031- Een eigentijdse Hanzestad opgesteld. In deze visie gaat het om drie hoofdpunten voor de toekomst: een compacter publieksgericht gebied, het doorontwikkelen van een compleet recreatief netwerk en zorgen voor een comfortabel en aantrekkelijk geheel. Daarnaast is er een viertal ruimtelijke projectlocaties aangewezen waar we de komende jaren mee aan de slag gaan.

Professionalisering en toekomstbestendig Heerlijk Harderwijk

Samen met verschillende partijen in de stad is er een toekomstplan voor Heerlijk Harderwijk opgesteld. De stichting heeft bijgedragen aan het versterken van de lokale economie en om de gemeente als een toeristische trekpleister te positioneren. Ze zijn nu toe aan de volgende stap met een raad van toezicht als toezichthoudend orgaan en een citymarketing professional als directeur-bestuurder die nog beter vorm kan geven aan de verdere groei van het toeristisch bezoek.

Speerpunt voor de komende twee jaar

De binnenstad nog aantrekkelijker

Om de binnenstad aantrekkelijker te maken is de nieuwe binnenstadvisie en het bijbehorende uitvoeringsprogramma leidend. Hierbij horen projecten gericht op leegstand, vergroening, openbare ruimte, mobiliteit en bereikbaarheid. Maar ook projecten voor het versterken van de samenwerking tussen - en met - ondernemers en vastgoedeigenaren.

Welke ambitie gaan we niet (meer) halen?

Uitbreiding weekmarkt Drielanden

Er is een kwalitatief sterke warenmarkt in Drielanden. Verdere uitbreiding van de weekmarkt is voor nu niet nodig.

Harderwijk aantrekkelijker maken voor ondernemers

Doel: In 2026 behoort Harderwijk tot de top 20 van economische toplocaties

Een sterke economie is belangrijk voor Harderwijk en Hierden. Hierbij hebben we oog voor onze ondernemers. Daarom stimuleren we ruimte voor ondernemerschap, met name als het gaat om duurzaam ondernemen.

Relatie en samenwerking met ondernemers geïntensiveerd

Om Harderwijk aantrekkelijker te maken voor ondernemers is de relatie met ondernemers geïntensiveerd. Voorbeelden hiervan zijn de maandelijkse bedrijfsbezoeken, het ondernemersontbijt, de regionale veiligheidsmiddag en de Buren-ontmoeten-Buren bijeenkomsten op de bedrijventerreinen zodat ondernemers elkaar beter leren kennen. Ook faciliteert de gemeente ondernemersinitiatieven zoals Impact Harderwijk en Cirkelstad Harderwijk. In 2024 is gestart met de ontwikkeling van een economische visie. Daarnaast is er in 2024 ook een start gemaakt met het Regionaal Programma Werklocaties, waarin in EHPZ-verband afspraken worden gemaakt rondom het ruimtevraagstuk van bedrijventerreinen.

We stimuleren investeringen in inclusief ondernemerschap, dit houdt onder andere in dat bedrijven zich inzetten voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Deze bedrijven willen we meer in de spotlights zetten. Om aan bedrijven te laten zien dat inclusief ondernemerschap van belang is, wordt onderzocht of wij ons kunnen laten certificeren op de Prestatieladder Socialer Ondernemen (PSO). Hiermee vervult de gemeente een voorbeeldfunctie. Dit kan stimulerend werken richting bedrijven.

Onderwijs

Samenleving waarin iedereen gelijk opgroeit

Doel: Gelijke kansen voor ieder kind

Gelijke kansen voor iedereen. Ieder kind moet zich, onafhankelijk van achtergrond, opleidingsniveau ouders of financiële situatie, maximaal kunnen ontwikkelen voor zijn rol in de maatschappij.

Jeugdzorg en onderwijs dicht bij elkaar gebracht

Een van de plannen om meer gelijke kansen voor ieder kind te bevorderen is om jeugd en onderwijs dicht bij elkaar te brengen. Tijdens de themabijeenkomst Onderwijs - Jeugdhulp voor het basisonderwijs stond deze onderlinge samenwerking centraal.

Verder is onder andere de pilot Onderwijs Jeugd Arrangement in de Verschoorschool geëvalueerd. Zo leren we van de zaken die niet goed zijn gegaan in deze pilot. Ook is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheid om deze pilot te implementeren bij diverse basisscholen in Harderwijk. Daarnaast wordt in de Voortgezet Onderwijsscholen inschools jongerenwerk door ZorgDat georganiseerd om leerlingen met dreigend verzuim vroegtijdig te ondersteunen. En er wordt individuele ondersteuning aangeboden aan leerlingen in het Voortgezet Onderwijs.

Speerpunt voor de komende twee jaar

Jeugdzorg binnen de school brengen

De komende twee jaar willen we verder inzetten op een optimale samenwerking tussen ouders, onderwijs en jeugdhulp voor kinderen met een extra onderwijsbehoefte. Hiervoor wordt onderzocht of collectieve onderwijs-jeugdhulp-arrangementen een meerwaarde hebben op meer scholen.

Toekomstbestendiger onderwijs

Doel: Kinderen uit de gemeente Harderwijk gaan hier naar school

Harderwijk heeft een divers onderwijsaanbod voor zowel het primair als voortgezet onderwijs. Het college wil graag dat deze diversiteit behouden blijft. De onderwijsvisie 2030 is onze leidraad om onderwijs toekomstbestendiger te maken, zodat we een divers, duurzaam en gezond onderwijslandschap behouden.

Integraal Huisvestingsplan vastgesteld

We hebben het Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor het primair onderwijs opgesteld, waarna de raad deze heeft vastgesteld. De basis voor dit plan is de Onderwijsvisie. Het is een product van intensieve samenwerking tussen de schoolbesturen en de gemeente. Het doel is om een uitgebalanceerd scholenlandschap te creëren dat bijdraagt aan goed onderwijs in goede, gezonde gebouwen voor alle kinderen in Harderwijk en Hierden. Hierbij hebben alle betrokken partijen gekeken naar het gezamenlijk belang, zodat we starten bij de scholen die het meest aan vernieuwing toe zijn. Zo komen we tot toekomstgerichte en toekomstbestendige onderwijshuisvesting.

Nieuwbouw MorgenCollege gestart

Er zijn afspraken gemaakt met Landstede waardoor de nieuwbouw van het MorgenCollege op Westeinde gerealiseerd kan worden. De leerlingen, en daarmee ook de bedrijven, in Harderwijk en omgeving profiteren hierdoor van een onderwijsaccommodatie op één locatie met een doorgaande leerlijn voor alle VMBO- en MBO-studenten. Het gebouw wordt in de zomer van 2026 opgeleverd.

Speerpunt voor de komende twee jaar

Verdere uitvoering van het IHP

We geven verdere uitvoering aan de ambities en projecten uit het IHP. We zijn hiervoor gestart met de voorbereiding van de nieuwbouw van Het Koraal. In 2026 moet de nieuwbouw gerealiseerd zijn. Ook werken we de ontwikkeling van een integraal kind- en expertisecentrum (IKEC) verder uit. Daarnaast starten we met de ontwikkeling van de Alfons Ariëns in Stadsweiden. Hierbij wordt onderzocht hoe we invulling kunnen geven aan de vernieuwingsopgave voor dit gebouw.

Het is en blijft een doel van het college om het binnenklimaat van een aantal basisscholen in Harderwijk te verbeteren. Dit gaan we zoals het nu lijkt wel in deze collegeperiode bereiken, maar we zitten hiervoor nog volop in de onderzoeksfase.

Sport, cultuur en recreatie

Gezondere inwoners

Doel: In 2026 zijn er meer mensen in Harderwijk en Hierden die sporten of bewegen

We maken gezond gewoon. Hierin investeren we samen met onze partners, zoals sportverenigingen, ondernemers, GA! Harderwijk. De partners zitten overal in Harderwijk. In de wijken, in de buurten: dus altijd dichtbij. We hebben veel voorzieningen, deze houden we in stand.

Nieuw zwembad gebouwd en binnensportcapaciteit Sypel uitgebreid

We hebben een nieuw binnenzwembad gebouwd. Deze is naar achteren geplaatst, waardoor er een verbinding tussen het binnen- en buitenzwembad is ontstaan. Door het oude zwembad gedeeltelijk te slopen, kon de rest van het zwembad open blijven voor bezoekers tijdens de bouw. Nadat het nieuwe zwembad geopend is, is de rest van het oude zwembad gesloopt.

In de opvallende ruimte is sporthal Sypel III gebouwd, bedoeld voor het bewegingsonderwijs en de sportverenigingen. Boven de kleedkamers zijn leslokalen gebouwd, die verhuurd zijn aan Landstede. De kantoorruimte boven de berging wordt verhuurd aan GA! Harderwijk.

Welke ambitie gaan we niet (meer) halen?

Energieneutraliteit de Sypel

Onze ambitie is om het zwembad aardgasvrij en energieneutraal te maken. Om dit te realiseren willen we een zonnecarport op het parkeerterrein voor het zwembad realiseren.

Op dit moment kunnen we geen verzekering van de netaansluiting van het zwembad en geen nieuwe netaansluiting voor de zonnecarport krijgen. Dit komt doordat nieuwe aanvragen voor een nieuwe of grotere netaansluiting niet meer worden toegekend vanwege de netcongestie.

Inclusiever kunst- en cultuuraanbod

Doel: In 2026 maken meer inwoners en bezoekers gebruik van het kunst- en cultuuraanbod

Kunst en cultuur spelen een cruciale rol in de economische ontwikkeling van onze gemeente, terwijl ze tegelijkertijd de identiteit en het karakter van de stad versterken. Door middel van kunst en erfgoed krijgt de stad een unieke uitstraling, die bijdraagt aan haar levendigheid en dynamiek. Bovendien verhogen kunst en cultuur de aantrekkelijkheid van onze gemeente als woonplaats, wat zowel bewoners als bezoekers ten goede komt.

Bescherming en borging van historisch erfgoed

We hebben de Visie op het religieus erfgoed vastgesteld. In deze visie zijn de waardevolle religieuze gebouwen in de gemeente geïnventariseerd en gewaardeerd. We willen deze gebouwen behouden voor de toekomst, door ze te beschermen en bij (dreigende) leegstand een passende herbestemming te geven.

Ons erfgoed en onze historie hebben we zichtbaarder en beleefbaarder gemaakt. Onder andere door een periscoop bij de ondergrondse stadsbeek, informatiepanelen over het voormalige schietkamp uit WO2 in Hierden, de kathedraal van de Gelderse Academie permanent in de Grote kerk tentoon te stellen en de realisatie van de archeologische kelder aan de Strandboulevard Oost mogelijk te maken. In 2023 heeft het eerste regionale erfgoedcongres van de regio Noord- Veluwe plaatsgevonden in Harderwijk, hiermee is de onderlinge verbinding met de erfgoedorganisatie van Harderwijk en de regio versterkt.

Speerpunten voor de komende twee jaar

Extra inzetten op kunst en cultuur

We bereiden ons voor op de besluitvorming over een podiumvoorziening. Dit doen we in overleg met betrokkenen. En we nemen de eerdere adviezen en de evaluatie van Stad als Podium hierin mee.

Voor de culturele invulling van het gebouw De Mess, nemen we de Stichting de Mess mee in het renovatieproces en het proces rond de ontwikkeling van Kranenburg. We ondersteunen de Stichting bij het maken van plannen voor de culturele invulling van het gebouw. We bekijken in hoeverre het pand van Estrado kan worden vernieuwd, mede in relatie tot het besluit over de podiumvoorziening.

Nog meer inzetten op erfgoed

We voeren de aanbevelingen van de Visie religieus erfgoed uit, door waardevolle religieuze gebouwen aan te wijzen als monument of beeldbepalend pand als dat nodig is. We onderzoeken en inventariseren potentieel waardevolle bouwwerken en structuren uit de Post '65 periode (1965-1990). Waar nodig en gewenst beschermen we waardevolle bouwwerken uit deze periode.

In samenwerking met de inwoners, erfgoedorganisaties en overige betrokkenen, stellen we een integraal erfgoedbeleid op. Hierin komen behoud van en omgang met onroerend erfgoed (bijvoorbeeld monumenten), roerend erfgoed (zoals varend erfgoed) en immaterieel erfgoed (onder andere volksgebruiken) samen.

Toeristisch Harderwijk

Doel: Vanaf 2026 is Harderwijk het hele jaar aantrekkelijk voor toeristen

We hebben in 2023 meer betekenis gegeven aan het Hanze verhaal, de Hanzetrots van onze inwoners versterkt, de samenwerking in de stad verder ontwikkeld en extra bezoek aangetrokken. Dit gebruiken we als opmaat voor toekomstige mijlpalen.

Hanzejaar 2023 gevierd

We hebben samen met de andere Hanzesteden gewerkt aan een verbindend programma. En voor Harderwijk hebben we lokaal programma's vormgegeven. Er is ingezet op een goede spreiding over het jaar, van april tot en met december. De overkoepelende activiteiten waren onder andere de gezamenlijke opening in Kampen en de opening in Harderwijk met Keys of Light. Andere activiteiten waren het Hanze escape event, 24-uur Hanze en Kleur de Hanze.

24-uur Hanze was een bijzonder succes. Daarom krijgt deze activiteit vervolg in 2024. De Hanze mascotte Hanz is ontstaan en wordt bij diverse gelegenheden ingezet om aandacht voor het Hanzeverleden van Harderwijk te creëren.

Speerpunten voor de komende twee jaar

Voltooien van de havens

We maken de ligplekken in de havens af. En we voltooien alle beleid op de havens van Harderwijk, ook op het gebied van ligplaatsen en tarieven.

Evenementenbeleid en toeristische visie Harderwijk

Investeren in de vrijetijdssector versterkt de economie en maakt Harderwijk aantrekkelijker om in te wonen, werken en leven. We willen de stad het hele jaar door interessant houden, ook in de rustigere seizoenen, om zo het bezoek te spreiden en het leefklimaat voor bewoners te verbeteren. Hiervoor maken we een nieuw evenementenbeleid, een toeristische visie en een plan voor de viering van de Internationale Hanzedagen en 800 jaar Harderwijk in 2031.

Sociaal Domein

Meer aansluiten in de wijk

Doel: In 2024 weten we per wijk welke voorzieningen er nodig zijn

We geloven dat een samenleving waarin iedereen meedoet eerder wordt bereikt met een goede wijkaanpak. In de wijk woon je, doe je je boodschappen, ga je naar school of doe je aan sport. De wijksprekuren zijn van start gegaan, met als doel toegankelijk te zijn voor inwoners en als bestuurders meer voeling met de wijk te krijgen. De wijksprekuren worden georganiseerd in samenwerking met wijkmanagers, die sinds 2024 weer op volle sterkte zijn.

Aandacht voor Zorg en Veiligheid

In Harderwijk hebben we een maatschappelijk vangnet. Dit kenmerkt zich (steeds meer) door complexiteit; een samenhang van problemen die op het gebied van zorg en welzijn, veiligheid en wonen spelen. Daarom is een integrale samenwerking tussen deze domeinen echt nodig. We zorgen voor steeds meer woon-/zorgoplossingen die goed aansluiten op deze behoeften. Hierbij werken we samen met partners. Dakloosheid voorkomen is een belangrijk doel.

Harderwijk neemt als centrumgemeente een bijzondere positie in voor de regio. Het vertrouwen dat er is vanuit andere gemeenten geeft Harderwijk - het regiecentrum Maatschappelijk Opvang / Beschermd Wonen (MO/BW) - de ruimte om te blijven ontwikkelen. Dit doen we samen met, en veelal op initiatief van, ketenpartners. Creatieve, tijdelijke woonoplossingen is een van de landelijk, onderscheidende ontwikkelingen. Herstelgericht werken wordt steeds meer de norm binnen MO/BW en de Noord Veluwe loopt voorop in de overgang van behandelgerichte naar herstelgerichte GGZ.

Locatiebesluit coffeeshop genomen

Zoals in het collegeprogramma is afgesproken, is er een gebiedsonderzoek uitgevoerd om te bepalen of er een betere locatie mogelijk is voor de coffeeshop. Hierbij is er gekeken naar de volgende gebieden: bedrijventerreinen, bij winkelcentra in de wijk, langs uitvalswegen, in woongebieden en de binnenstad. De onderzochte gebieden zijn beoordeeld op basis van verschillende criteria. De conclusie van het onderzoek is dat een locatie in de binnenstad de beste plek is voor de coffeeshop.

Gezondere wijken

Doel: Vanaf 2024 passen we de kernwaarden van een gezonde leefomgeving toe, met voorrang in wijken, straten en buurten met gezondheidsachterstanden.

We besteden aandacht aan samenleven in de buurt. Hierbij stimuleren we de ontmoeting tussen inwoners. Bijvoorbeeld door de beweegtuin die we bij de Roef hebben aangelegd. Bij de Roef zijn we ook gestart met het Centrum voor Positieve Gezondheid. Een andere invalshoek waarbij het accent niet ligt op ziekte, maar op mensen zelf. Daarnaast hebben we - in het kader van een gezondere leefstijl - het project Rookvrij Leven uitgevoerd, samen met de GGD. In dit kader hebben we in Harderwijk ook steeds meer rookvrije speeltuinen, terrassen en sportvelden.

Speerpunten voor de komende twee jaar

De MCF's als ontmoetingsplaats voor positieve gezondheid

De Maatschappelijk Functionele Centra (MFC's) zijn de ontmoetingsplaatsen voor de omgeving en richten zich op de doorontwikkeling van positieve gezondheid. In de tweede helft van 2024 stellen we hiervoor een evaluatie van de Roef op. De leerpunten daaruit vertalen we in aanvullende acties. Ook worden de toekomstmogelijkheden van MFC de Bogen in Drielanden onderzocht.

Verder vormgeven van gezond en actief leven

Vanuit het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) zal preventie en gezonde leefstijl steeds meer zichtbaar worden in de wijk. Positieve gezondheid wordt hierbij als uitgangspunt genomen. We richten ons op zeven initiatieven: Kind naar Gezonder Gewicht, Kansrijke Start, Volwassenen naar Gezonder Gewicht, Welzijn op Recept, Valpreventie, Mantelzorg en Eén tegen eenzaamheid. Bij goedkeuring van het transitieplan wordt Ecosysteem Mentale Gezondheid (GEM) verder ontwikkeld. Verder versterken we de zelfregie van inwoners en sluiten we aan bij de kracht en mogelijkheden die mensen al hebben.

Meer gelijke kansen om mee te doen

Doel: Meer inwoners ervaren dat hun ondersteuning leidt tot het meer of vaker meedoen

Bepaalde kenmerken, beperkingen of omstandigheden hebben een negatieve invloed op de kans om mee te doen in de samenleving. Wij willen samen met deze inwoners de kans vergroten om mee te doen.

Nota Sociaal Domein ontwikkeld

We hebben de Nota Sociaal Domein, samen met inwoners en partners, ontwikkeld en vastgesteld. De doelstelling van de nota is het creëren van een inclusieve samenleving waarin iedereen kan meedoen en meetelt. We geloven in samenredzaamheid en het vormen van een sterke gemeenschap waarin mensen elkaar ondersteunen. Door samen te werken, kunnen we de visie van de nota waarmaken en een inclusieve samenleving bevorderen.

Energiearmoede tegengegaan

Om energiearmoede tegen te gaan hebben we in 2023 en 2024 aan bijna 2000 inwoners van Harderwijk de energietoeslag verstrekt. Er zijn ook verschillende acties opgezet om energiekosten voor inwoners te verlagen, zoals energiekussers, een cadeaubon voor isolatie en het inruilen van oud witgoed. De gemeente en Endura zijn langs de deuren gegaan en hebben inwoners geïnformeerd over de mogelijkheden en wanneer mogelijk geholpen met de aanvraag.

Hulp voor bestaanszekerheid toegankelijker gemaakt

Om, onder andere, financiële regelingen toegankelijker te maken, hebben we onze website aangepast. Op de homepage van de gemeente staat nu standaard een knop voor hulp bij geldzorgen of een laag inkomen. Daarnaast hebben we extra aandacht aan (financiële) regelingen gegeven, bijvoorbeeld via een oproep in de krant. Als iemand een aanvraag doet wordt er direct gekeken of er recht is op andere hulp. En wordt dat meteen toegekend zonder dat daar een extra aanvraag voor nodig is.

Speerpunten voor de komende twee jaar

Realiseren van de Uitvoeringsagenda Sociaal Domein

Op basis van de Nota sociaal domein 'Samen doen wat nodig is' is een lokale uitvoeringsagenda opgesteld. Hierin staat de concrete uitwerking van de strategische beleidsdoelen uit de nota en de manier waarop we deze willen bereiken. De inhoud van de uitvoeringsagenda is samen met maatschappelijke partners bepaald en de resultaten worden bijgehouden in de Monitor Sociaal Domein. De verwachting is dat de uitvoeringsagenda eind september kan worden vastgesteld in het college. Ondertussen zijn er al stappen gezet om laagdrempelige voorzieningen voor inwoners te versterken. We zijn ons er wel van bewust dat de uitvoeringsagenda een dynamisch stuk is, het blijft altijd in ontwikkeling.

Breed inzetten op bestaanszekerheid

Harderwijk is er voor alle mensen, daar blijven we ons hard voor maken. In de tweede helft van onze termijn zijn er verschillende acties die we daarvoor uitvoeren. Zoals een onderzoek naar de effectiviteit van ons beleid rondom bestaanszekerheid. We doen een onderzoek naar het voorkomen van armoede. En kijken of we onze financiële regelingen moeten aanpassen. Verder krijgt mentale gezondheid veel aandacht, onder andere door de beweging GEM. Ook is er extra, lerende inzet op de groep mensen van 16-27 jaar.

Uitvoering Participatiewet samen met arbeidsmarktbeleid verder brengen

We willen meer mensen een passende werkplek bieden. Daarnaast willen we zorgen voor meer bekendheid bij werkgevers met de mogelijkheden van loonkostensubsidie en het inzetten van jobcoaching. Of andere manieren waarop werkgevers ondersteund kunnen worden wanneer zij iemand uit een bepaalde doelgroep aannemen.

Kansrijker opgroeien

Doel: In 2026 hoeven minder jongeren gebruik te maken van maatwerkvoorziening

Elk kind en elke jongere heeft het recht om in een veilige omgeving te leren, te ontdekken en te groeien. Het college wil een positieve leefomgeving creëren waarin dit mogelijk is. Hierbij zetten we in op preventie.

Speerpunt voor de komende twee jaar

Opgroeien in Kansrijke Omgeving

In 2022 heeft de raad ingestemd met het project OKO. We gaan door met de uitvoering van dit project. Hierbij zetten we in op de afname van roken, alcoholgebruik en softdrugsgebruik onder jongeren. En de verbetering van de mentale gezondheid onder jongeren.

Meer grip op kosten van Jeugdhulp

We zorgen ervoor dat de ondersteuning aan inwoners bereikbaar, beschikbaar en betaalbaar blijft. We willen dat de uitgaven voor Jeugdhulp op het niveau van 2023 blijven en zo mogelijk lager. We zetten hiervoor in op de interventies die zijn vastgesteld rond Kansrijk Opgroeien (2024) en de interventies die zijn opgenomen in de Uitvoeringsagenda Kansrijk Opgroeien (2024).

Echter, door de toenemende vraag naar jeugdhulp lijkt het er - ook in de toekomst - op dat het budget voor jeugdhulp ontoereikend is. Ondanks de inzet van verschillende interventies.

Welke ambitie gaan we niet (meer) halen?

[Omgekeerde verordening](#)

We streven naar een verdere harmonisering van de huidige integrale verordening sociaal domein. De omgekeerde verordening kan hierbij helpen door terug te gaan naar de 'bedoeling'. Dit houdt in dat de vraag van de inwoner centraal wordt gesteld in plaats van de regelgeving en dat het sociaal domein toegankelijker wordt gemaakt door middel van eenvoudiger taalgebruik. Ook wordt er dan integraler gewerkt tussen de verschillende domeinen en werkvelden.

Deze nieuwe werkwijze betekent dat de uitvoering van Meerinzicht en mogelijk andere uitvoerende partners anders gaat werken. Hiervoor is ambtelijke capaciteit en zijn er financiële middelen nodig. Om in beeld te brengen wat de implementatie betekent, worden nu verschillende scenario's in beeld gebracht. Op basis van deze scenario's neemt het bestuur een besluit. Daarom is vooralsnog lastig in te schatten of de implementatie van een nieuwe werkwijze binnen de termijn te realiseren is.

Duurzaamheid en milieu

Iedereen kan meedoen

Doel: Iedereen krijgt de kans om mee te doen aan de verduurzaming van Harderwijk

Duurzaamheid is een belangrijke bouwsteen van het beleid in deze collegeperiode. Daardoor loopt dit als een rode draad door het collegeprogramma. Dit merken we ook in onze werkzaamheden. Zo gebruiken we bijvoorbeeld meekoppelkansen voor duurzaamheid bij werkzaamheden in de openbare ruimte.

Duurzaamheidsfonds opgericht

In 2023 zijn de kaders van het Duurzaamheidsfonds vastgesteld door de gemeenteraad. Op basis van deze kaders zijn de eerste budgetten toegekend voor de uitvoering van projecten. Van de 5 miljoen euro die beschikbaar is gesteld, is nu 3,1 miljoen euro gebruikt voor verschillende projecten. Onder andere voor de uitvoeringsagenda duurzaamheid, het verduurzamen van vastgoed, het verstrekken van subsidie voor groene schoolpleinen, het vergroenen van openbare pleinen en het stimuleren van vergroening op particulier terrein.

Minder gebruik van energie en fossiele brandstoffen

Doel: We reduceren de CO₂-uitstoot met jaarlijks 7 kton

Met het college hebben we afgesproken dat we het gebruik van fossiele brandstoffen terugdringen. Hier zijn we ook de afgelopen jaren mee bezig geweest. En gaan we ook de komende jaren mee door.

Aansluiting op warmtenet

Het warmtenet in nieuwbouwwijk Waterfront Fase 3 is gerealiseerd en levert duurzame warmte aan de huizen die zijn opgeleverd. Eind 2024 wordt ook het Huis van de Stad aangesloten en verlaagt daarmee het aardgasverbruik. Ook is het aansluiten van de bestaande wijk Zeebuurt een onderzochte optie als alternatief voor aardgas. Deze plannen worden in 2024 en 2025 verder uitgewerkt.

Emissieloos bouwen in Harderwijk

Wij zijn een van de koplopers op het gebied van emissieloos bouwen. In 2023 startte dit met het emissieloos woonrijp maken van waterfront fase 3. De gemeente stelde daarbij een laadhub ter beschikking. In het najaar hebben we dan ook het landelijke Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB) Convenant ondertekend. Dit convenant geeft duidelijkheid aan marktpartijen dat emissieloos bouwen de norm wordt en op welk tempo we daar naar toe gaan. In het afgelopen jaar zijn meerdere werkzaamheden in de openbare ruimte (deels) emissieloos uitgevoerd. Op 1 juli 2024 vond het jaarlijkse SEB evenement plaats in Harderwijk.

Verduurzaming van het eigen wagenpark

Ook in het verduurzamen van ons eigen wagenpark blijven we stappen zetten. Inmiddels is 42% van het wagenpark elektrisch. Voor de voertuigen waar de overstap naar elektrisch nog niet financieel of technisch mogelijk is, is geïnvesteerd in een HVO100 tank op de gemeentewerf. Al onze dieselveertuigen tanken inmiddels HVO100, een hernieuwbare (bio)diesel, dit levert een behoorlijke CO2 reductie - tot wel 90% - op.

Welke ambities gaan we niet (meer) halen?

[Realiseren van windturbines](#)

De afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State vernietigde naar aanleiding van de beroepsprocedure, het bestemmingsplan en de omgevingsvergunning voor de windturbines Lorentz. Door de netcongestie in Noord-Veluwe is door de netbeheerders aangegeven dat de windturbines niet voor 2029 op het net kunnen worden aangesloten. Hierdoor lukt het niet meer om de windturbines in deze collegeperiode te plaatsen.

We zetten ons nog steeds in om de doelstellingen te halen. Daarom zijn we gestart met een onderzoek naar de mogelijkheden voor een windpark. Hierbij worden de kansen en risico's in beeld gebracht, zoals de businesscase, gewijzigde wet- en regelgeving, de gevolgen voor de omgeving en de ontwikkelingen rondom de netcongestie. We willen hierover voor het einde van 2024 een besluit nemen. Daarnaast starten we in de tweede helft van 2024 met de herijking van de regionale energiestrategie en ons lokale energietransitiebeleid (De Energieke Stad).

Minder grondstoffen gebruiken

[Doel: Voorkomen van het gebruik van primaire grondstoffen en voorkomen van het produceren van afval](#)

In 2050 wil Nederland volledig circulair zijn. In een circulaire economie gaan we zuinig en slim om met grondstoffen en producten. We gebruiken minder grondstoffen doordat we producten langer gebruiken. En we zetten gebruikte grondstoffen weer in voor nieuwe producten. Tijdens de PMD-pilot hebben we onderzoek gedaan naar de kwaliteit en de hoeveelheid van het ingezamelde PMD. Dit helpt ons bij het nemen van een besluit over een scheidingsmodel dat bij ons past.

[Speerpunten voor de komende twee jaar](#)

Verder aanjagen van circulariteit

Wij zullen in de projecten die de gemeente zelf uitvoert circulariteit meenemen. Bij projecten in de openbare ruimte zal er kritisch gekeken worden naar het slim en zuinig omgaan met (bouw)grondstoffen. We hanteren hierbij de principes van het Nieuwe Normaal (Cirkelstad).

De aankomende jaren blijven we circulaire thema's onder de aandacht brengen. Voorbeelden zijn (tweedehands)kleding, reparatie en een verspillingvrije kerst. Ook zullen de nieuwe plannen rondom het afvalstation in Harderwijk concreter worden. Het huidige afvalstation zal een circulair ambachtscentrum worden, waarbij het hergebruik van afvalmaterialen centraal zal staan.

Verbetering grondstoffenbeleid door PMD-pilot

De afgeronde PMD-pilot helpt ons bij het maken van een weloverwogen beslissing voor het kiezen van het juiste PMD scheidingsmodel. Het advies over dit model wordt gecombineerd met het verdere afval- en grondstoffenbeleid. Dit omvat de volledige uitwerking van het beleid voor al het huishoudelijk afval en de noodzakelijke aanpassingen om de VANG-doelstellingen te halen.

Welke ambities gaan we niet (meer) halen?

4 keer gratis grofvuil wegbrengen

We hebben afgezien van dit voorstel, omdat na onderzoek blijkt dat het gratis wegbrengen van grofvuil niet goed past bij de Diftar systematiek 'de vervuiler betaalt'. Daarbij zouden de kosten onevenredig verdeeld worden over alle belastingplichtigen.

Meer groen

Doel: Vergroenen en versterken van het natuurlijk systeem en groenstructuur

We willen een groener Harderwijk en Hierden met als doel de leefbaarheid te verbeteren, ons voorbereiden op het klimaat van de toekomst en het versterken van het natuurlijk systeem en groenstructuur.

Vergroening van Harderwijk

Naast het vaststellen van de beleidsuitwerking Natuur en Groen (BUNG) en de beleidsuitwerking riool, water en klimaatadaptatie (BuRWKA), zijn er fysieke projecten gerealiseerd en acties georganiseerd om inwoners en bedrijven te stimuleren. Zo hebben we in 2023 1156 bomen geplant, 180 bomen uitgedeeld aan bewoners, schoolpleinen vergroend en de tegeltaxi laten rijden. Met de stimuleringsregeling klimaatadaptatie maatregelen zijn in 2022 en 2023 ruim 500m² tegels verwijderd, 37 bomen geplant, 104 regentonnen geplaatst en meer dan 400m² groen dak aangelegd.

Speerpunt voor de komende twee jaar

Verder vergroenen van Harderwijk

We willen het stedelijk gebied nog meer vergroenen. Waar 2023 vooral nog in het teken stond van het opstellen van de beleidsuitwerking, staat nu 2024 in het teken van de uitvoering en realisatie. Onder andere door het vergroenen van een aantal pleinen, straten en tuinen. Ook stimuleren we inwoners dit zelf te doen met tuincoaches, de tegeltaxi en de stimuleringsregeling klimaatadaptatie.

Minder overlast van klimaatverandering

Doel: Minder overlast als gevolg van het veranderende klimaat

We bereiden ons voor op het veranderende klimaat. We merken deze veranderingen steeds vaker: droge periodes, hittegolven en extreme regenbuien. We maken de openbare ruimte klimaatadaptief door onder andere water lokaal vast te houden, koelte-eilanden te creëren en onnodige verharding weg te halen.

Welke ambities gaan we niet (meer) halen?

Vergroenen van het Triasplein

Uit een eerste inventarisatie blijkt dat er waarschijnlijk een forse ruimtelijke transformatie nodig is om genoemde knelpunten echt op te lossen. Hierbij is een ruwe schatting van de benodigde middelen gemaakt. Om de benodigde investering meer te concretiseren, wordt er nu een uitgewerkt principe-ontwerp ontwikkeld. Hoewel we dus volop aan de slag zijn, verwachten we niet dat de ambitie van het vergroenen van het Triasplein in deze collegeperiode is afgerond.

Ruimte en wonen

Sneller en meer passende woningen

Doel: Meer passende woonvormen bij de woonbehoefte en woonwensen

In het collegeprogramma 2022-2026 staat dat we zoveel mogelijk mensen een passende plek bieden. Hierbij houden we rekening met verschillen in woonbehoefte en financiële mogelijkheden.

Woonfonds opgericht

Vanaf 2023 is het Woonfonds van 5 miljoen euro beschikbaar. We hebben uitgangspunten opgesteld waarmee we duidelijkheid geven over waar we het Woonfonds voor in kunnen zetten. De raad heeft deze uitgangspunten vastgesteld.

We betrekken het woonfonds bij de planvorming en de uitwerking van nieuwe woningbouwinitiatieven en waar dat kansrijk is verkennen we de inzet van het Woonfonds. In het Waterfront ontstond de kans om sociale huurwoningen aan het plan toe te voegen. Door het Woonfonds hebben we deze kans kunnen benutten, met behoud van de gewenste kwaliteit in het Waterfront. Daarmee komen er versneld sociale huurwoningen bij op een locatie die hiervoor nog niet in beeld was.

Hoogbouwvisie vastgesteld

De behoefte aan woningen blijft de komende jaren onverminderd groot. Harderwijk heeft alleen steeds minder ruimte om uit te breiden, daarom is het opzoeken van hoogte bijna onvermijdelijk. In 2021 heeft de raad een motie ingediend en aangenomen, waarin gevraagd wordt om een hoogbouwvisie. Met de hoogbouwvisie zijn duidelijke uitgangspunten, kaders en richtlijnen vastgesteld. Hiermee kan hoogbouw bijdragen aan de identiteit, herkenbaarheid en leefbaarheid van Harderwijk. En het versterken van zichtlijnen en markeren van belangrijke plekken en entrees van de stad.

Veel woningen ontwikkeld

In de afgelopen jaren zijn er 388 woningen opgeleverd in het Waterfront, bestaande uit een combinatie van grondgebonden woningen en appartementen. In het Dichterskwartier zijn er 220 woningen opgeleverd, verdeeld over 5 appartementengebouwen. In Harderweide (Drielanden) is gestart met de bouw van 200 nieuwe woningen. De eerste woningen worden dit jaar opgeleverd.

Speerpunt voor de komende twee jaar

Locatie voor woonwagendstandplaatsen

We willen voldoen aan de woonbehoefte van de lokale woonwagengemeenschap. Daarom willen we 65-85 nieuwe woonwagendstandplaatsen realiseren. We hebben een planologisch locatieonderzoek uitgevoerd. Op basis van de resultaten van dit onderzoek wordt een keuze gemaakt voor een voorkeurslocatie. Deze voorkeurslocatie wordt verder uitgewerkt tot een ontwikkelplan. Omdat we moeten wachten op dit plan, en omdat we nog niet weten wat het financieel betekent, lukt het ons waarschijnlijk niet om de eerste standplaatsen in 2026 te realiseren.

Bouwen, bouwen, bouwen

In het Waterfront is er een succesvolle aanbesteding geweest van 193 woningen met een goede mix in prijzen, huur- en koopwoningen en levensloopbestendigheid. Daarnaast is het bestemmingsplan goedgekeurd voor 160 woningen en een Parkeergarage in de 'Kop van de Stadswerven'.

We hebben aan de raad voorgesteld om het woningbouwprogramma in fase 3 van het Waterfront voor een deel aan te passen. Een deel van het betaalbare koopprogramma wordt gewijzigd naar sociale huur. Voorwaarde hierbij is wel dat het percentage betaalbare woningen ten minste gelijk blijft. De raad heeft met dit voorstel ingestemd.

Binnenkort volgen er nog 43 appartementen in Harderweide. De bestemmingsplannen voor Deelgebied 2 Zuid en Deelgebied 3 in Harderweide zijn onherroepelijk geworden. Hier worden in totaal 637 woningen gebouwd. De gemeente zal hiervan in elk geval 101 sociale huurwoningen en 36 goedkope koopappartementen realiseren.

We willen Kranenburg en Nieuw-Weiburg benutten om een aanzienlijke bijdrage te leveren aan de woningbouwopgave in Harderwijk. De inspanningen zijn erop gericht om in Nieuw-Weiburg ongeveer 1100 woningen en in Kranenburg 500 woningen te realiseren.

Aantrekkelijker Harderwijk en Hierden

[Doel: Harderwijk, Hierden en het buitengebied aantrekkelijker om te wonen en te leven](#)

We willen de karakters van de stad Harderwijk en het dorp Hierden behouden. Hierbij kijken we ook naar de bebouwing en het landschap. In 2022 is de Verdiepingsslag Buitengebied Harderwijk en Hierden vastgesteld. En in 2024 de uitvoeringsagenda hierop. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan het doel om de ruimtelijke en landschappelijke kwaliteiten van het buitengebied te versterken.

Handboek omgevingsinitiatieven opgesteld

Bij plannen die iets veranderen of toevoegen aan de omgeving is participatie gewenst. Dat is het geval als wij iets veranderen, maar ook als particulieren een initiatief hebben. Daarom is er een handboek gemaakt dat onderscheid maakt tussen eenvoudige en complexe ruimtelijke initiatieven. Bij het opstellen van het handboek is onderzoek gedaan naar participatie. Hierbij hebben we gebruikgemaakt van interne en externe betrokkenen om een goed beeld te krijgen van participatie bij ruimtelijke initiatieven. Op de website is een speciale pagina voor participatie bij bouwprojecten ingericht. Het handboek bevat stappenplannen en sjablonen voor het opstellen van een participatieverslag.

Speerpunten voor de komende twee jaar

Vorbereiding geluidsschermen A28

Het Rijk is eigenaar en bevoegd gezag en is verantwoordelijk voor de vervanging van de geluidsschermen langs de A28. De uitvoering ligt bij Rijkswaterstaat. De gemeente levert een financiële bijdrage waarmee we samen bovenwettelijk aanvullend akoestische maatregelen kunnen plaatsen. Concreet zijn dat hogere schermen dan wettelijk noodzakelijk is.

De geluidsschermen bij Harderweide worden afzonderlijk van de andere schermen langs de A28 ontwikkeld. Op de geluidsschermen in Harderweide zouden we zonnepanelen plaatsen. Dit zal vooralsnog niet gebeuren. Door de netcongestie kunnen deze panelen namelijk niet worden aangesloten.

Woningen makkelijker bereikbaar en betaalbaar

Doel: Meer mogelijkheden voor het bereikbaar maken en betaalbaar houden van woningen

We willen woningzoekenden meer kansen geven bij het vinden van een woning. Daarom hebben we in de afgelopen jaren hard gewerkt aan het uitbreiden van onze woningvoorraad. Hierbij houden we rekening met de verschillende woonwensen.

Rijkssubsidie voor Nieuw-Weiburg

We hebben een Woningbouwimpuls subsidie voor Nieuw-Weiburg toegekend gekregen. In het stadsdeel Weiburg willen we het voormalige industriële bedrijventerrein herontwikkelen naar een nieuw, levendig stadsdeel. Met de subsidie kunnen we hier 733 woningen bouwen voor starters en mensen met een laag of middeninkomen. En we kunnen door de subsidie de woningbouwopgave versnellen.

Speerpunten voor de komende twee jaar

Extra sociale huurwoningen voor 2030

Samen met de woningcorporaties hebben we afspraken gemaakt om intensief samen te werken. In nieuwe woningbouwinitiatieven sturen we actief op de realisatie van 30% sociale huur. Ook zetten we hiervoor het Woonfonds in. Op deze manier zorgen we dat we in 2030 1000 extra sociale huurwoningen hebben ten opzichte van 2022.

Experimenten voor betaalbare woningen

We onderzoeken hoe we erfpacht in kunnen zetten om woningen betaalbaar te houden. Voor wonen en zorg brengen we de behoefte in beeld zodat we ook hier beter op kunnen sturen bij de realisatie van nieuwe woningbouwprojecten. Daarnaast gaan we in 2024 aan de slag met een wijkgerichte aanpak waarin we de woonopgave, waaronder wonen en zorg, per wijk beter in beeld gaan brengen.

Meer regie op de woningbouwopgave en de kwaliteit van de stad

Doel: Meer regie op de woningbouwopgave en de kwaliteit van de stad

We pakken als gemeente de leiding als het gaat om de woningbouwopgave. Zo houden we de kwaliteit van onze mooie stad hoog.

Omgevingsvisie Harderwijk opgesteld

De Omgevingsvisie Harderwijk beschrijft de visie over onze toekomst. Waar gaan we naar toe met onze stad, ons dorp en ons buitengebied. Wat voor stad en dorp willen we zijn? Waar blijft het zoals het is? Waar willen we bouwen of iets anders ontwikkelen? Dat staat allemaal op hoofdlijnen in de Omgevingsvisie.

We hebben daarin drie grote onderwerpen benoemd waarvoor de visie aandacht vraagt. Dat is uitgewerkt in principes die gelden voor verschillende thema's gebundeld onder drie allianties. Die principes zijn leidend in de beoordeling van een aanvraag of ontwikkeling.

Voorop staan de natuurlijke systemen, zoals de bodem, water, natuur en klimaat. Daar moet je in elke situatie rekening mee houden. Maar ook de wensen uit de samenleving vinden we belangrijk. Dat is de tweede alliantie. Onderwerpen als gezondheid en leefstijl, ontmoeting en verbinding, de hulp aan kwetsbare inwoners en aandacht voor bestaanszekerheid. Bij alle keuzes is het welbevinden van onze inwoners leidend. Als derde alliantie zegt de visie iets over hoe we die wensen en behoeften mogelijk willen maken. Hoe faciliteren we in de behoeften van de samenleving. Dus breiden we wegen uit? Geven we fietsers en voetgangers meer ruimte? Kunnen er bedrijfspanden weg of moeten er juist meer komen? En ga zo maar door.

We verwachten dat de raad de visie in het derde kwartaal van 2024 vaststelt.

Ontwikkeldkader Kranenburg

In de ontwikkeling van Kranenburg Noord werken het sociale en fysieke domein nauw samen. Met de stakeholders, zoals huidige - en toekomstige - gebruikers, omwonenden en bewoners, streven we naar een plek waar mensen naar elkaar omkijken en elkaar kennen. Een sterke sociale cohesie vormt de basis voor een fijne leefomgeving op Kranenburg Noord. Door middel van participatie met inwoners en belangstellenden hebben we plannen gemaakt die van Kranenburg niet alleen een prachtige woonlocatie maken, maar ook ruimte bieden aan onderwijs, sociale activiteiten en veel groen.

In totaal willen we op deze locatie 500 woningen bouwen. Door middel van de 'Scenariostudie Landstede op Kranenburg' hebben we met wederzijdse tevredenheid het toekomstige ruimtebeslag van Landstede op Kranenburg teruggebracht van ruim 60% in de huidige situatie, naar minder dan 15% in de toekomstige situatie. Zo kunnen we naast de woningbouwambitie tevens een unieke onderwijslocatie behouden. We hebben het visiedocument 'Ontwikkeldkader Kranenburg' gemaakt en de raad heeft deze vastgesteld. Het ontwikkeldkader laat zien dat Kranenburg een werkelijk unieke woonwijk wordt, waar een groene en gezonde leefomgeving en een sociaal community concept voorop staan.

Vastgoed- en accommodatiebeleid

Het vastgoed- en accommodatiebeleid is bijna vastgesteld. Het biedt kaders en spelregels voor ons vastgoed en de wijze waarop we met onze accommodaties omgaan. We krijgen door dit beleid nog meer grip en inzicht op onze vastgoedportefeuille van bijna 80 panden. We kunnen strategische keuzes maken over het vastgoed dat in ons bezit komt - of blijft - en welk vastgoed niet tot onze kernportefeuille behoort.

Om het beleid uit te voeren stellen we in 2025 richtlijnen op. Hierin leggen we de methode en kaders voor kostprijsdekkende verhuur vast. En exploitatietarieven (maatschappelijk en commercieel) voor de verhuur van de accommodaties door de exploitanten. Hierdoor bereiken we voor de exploitatie een betere balans tussen prestatie afspraken en subsidie.

Speerpunten voor de komende twee jaar

Nieuwe locatie voor het AZC

In 2026 loopt de huidige bestuursovereenkomst met het COA af voor het huidige AZC. Doel is om minimaal te voldoen aan de Spreidingswet en een locatie te vinden waar een nieuw AZC gehuisvest kan worden. We laten de uitgangspunten voor de locatie vaststellen door het college en bespreken dit met de gemeenteraad. Hierna starten we met een locatieonderzoek om vervolgens een keuze voor een locatie te maken.

Financiën

In het collegeprogramma 2022-2026 hebben we al aangegeven dat het meerjarenperspectief krappert is dan we de jaren ervoor gewend waren. Toen was namelijk al bekend dat de nieuwe financieringssysteem van het Rijk - ook wel het Ravijnjaar genoemd - en kostenstijgingen ons voor complexe vraagstukken zou zetten. Daarom hebben we afgelopen twee jaar al keuzes moeten maken. Zo hebben we bijvoorbeeld meerdere zaken niet structureel geborgd, maar incidenteel, totdat er meer zekerheid was over de financiële toekomst.

Voorbereid op financiële opgave richting ravijnjaar

Met de meicirculaire 2024 is gebleken dat de financiële uitdaging groter is dan we in 2022 dachten. Om voorbereid te zijn op de uitdagingen, zijn we gestart met het project Ombuigingen. Met de hele organisatie is gewerkt aan het transparant in beeld brengen en invullen van de ombuigingsopgave vanaf 2025. Er zijn inhoudelijke, technische en financiële keuzes voorgelegd in de Kadernota 2025. Hierbij hebben we kritisch naar onze uitgaven gekeken. En onderzocht waar we mogelijk efficiënter kunnen werken, zonder dat dit ten koste gaat van onze dienstverlening. Ook hebben we gekeken naar de mogelijkheden om inkomsten te verhogen. We hebben aanvullend een (proces)voorstel gedaan aan de raad om te komen tot het noodzakelijke sluitend perspectief.

De financiële positie vraagt om scherpe keuzes en het nemen van verantwoordelijkheid. De effecten daarvan zullen voelbaar zijn voor iedereen in onze samenleving.

Speerpunt voor de komende twee jaar

We houden onze stad financieel gezond

We willen ons huishoudboekje duurzaam op orde houden, zodat we ons voorzieningenniveau kunnen blijven onderhouden en vernieuwen. Maar ook om gewenste toekomstige uitbreidingsinvesteringen in het voorzieningenniveau te kunnen doen. We zoeken hierbij naar een goede balans met de lokale lastendruk van onze inwoners, ondernemers en instellingen.

We houden grip op onze uitgaven, wegen keuzes integraal af en managen onze risico's en weerstandsvermogen. Dat doen we in onze eigen organisatie, maar dat vragen we ook van onze verbonden partijen. We zijn transparant over tegenvallers en meevallers zodat daarop tijdig geacteerd kan worden. Kortom: we beheersen onze financiën vanuit integraal overzicht en zijn voorbereid om eventuele tegenwind te kunnen doorstaan.